

JE PRO KOMUNÁLNÍHO POLITIKA VYUŽITELNÉ TÉMA ZDRAVÍ?

Stanislav Wasserbauer

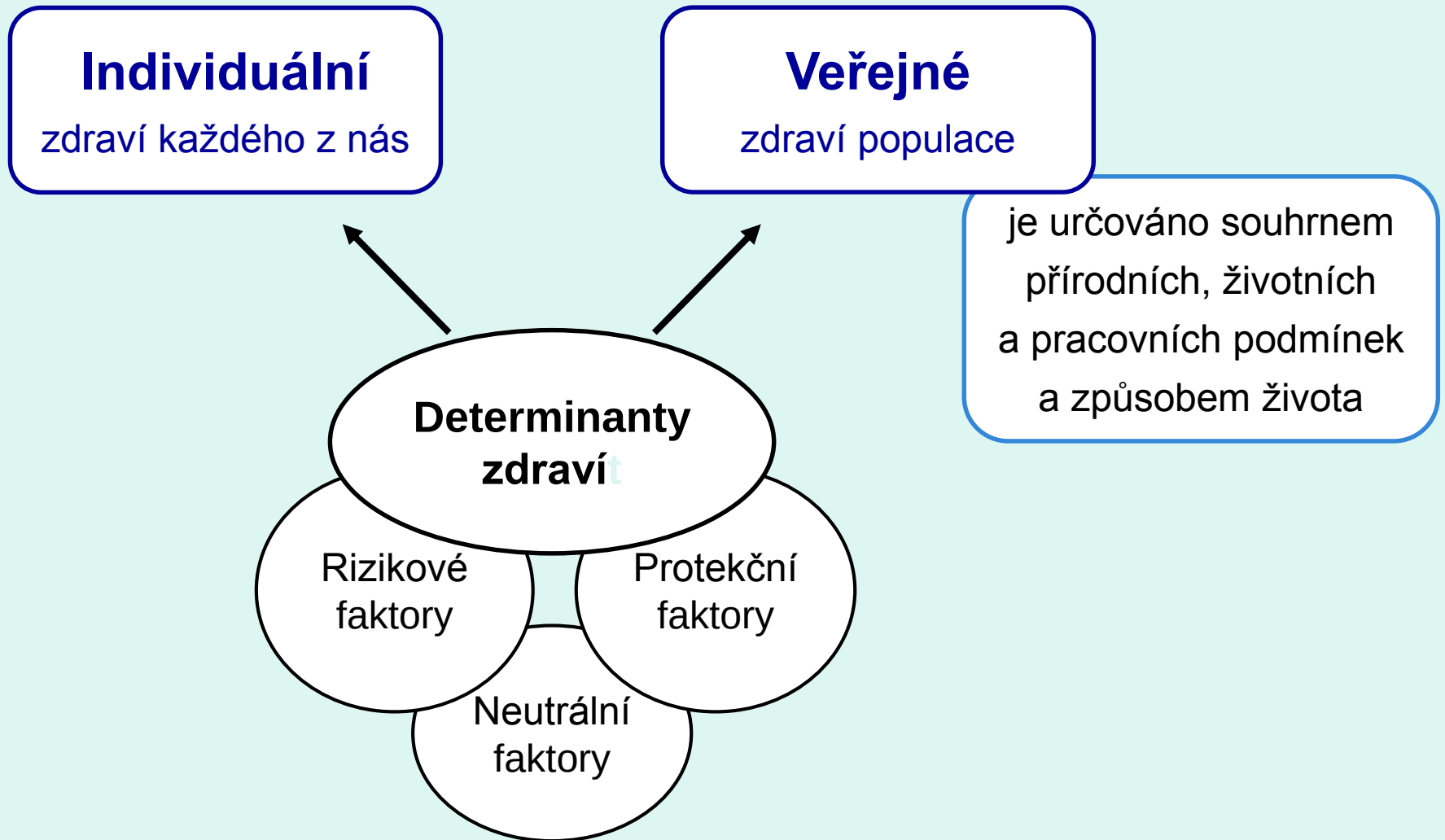
Státní zdravotní ústav

Zdravá Vysočina, z. s.

ZDRAVÍ

2 základní kategorie

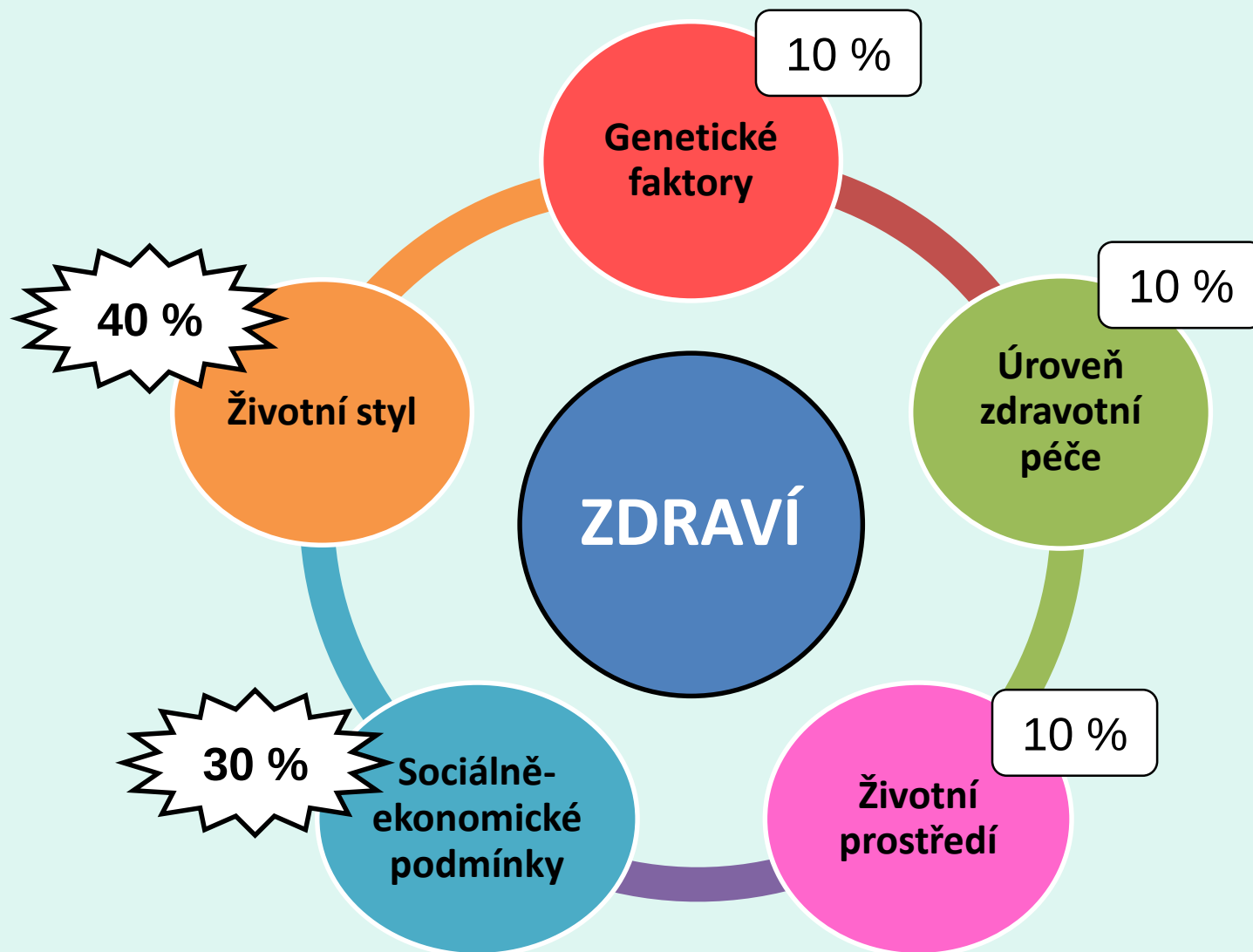
CO OVLIVŇUJE ZDRAVÍ?

Determinanty zdraví

Ize definovat jako osobní, společenské a ekonomické faktory, faktory životního a pracovního prostředí a faktory životního stylu, které významně ovlivňují a určují zdravotní stav jedince, skupiny lidí nebo společnosti.

(Nutbeam, 1998)

Determinanty zdraví

Analýzy a vyhodnocení zdravotního stavu obyvatel

hlavní cíle, záměr a možnosti

- **souhrnný pohled na zdravotní stav (veřejné zdraví) občanů v daném místě a na faktory, které můžou zdraví a zdravotní stav obyvatel ovlivňovat**
- **tyto informace nutno dát nejen koordinátorovi zdravého města, ale zejména vedení města, zastupitelům a občanům (!)**
- **vhodná popularizace analýzy je důležitá (médiu, web...)**
- **základní materiál a podklady pro hledání důvodů a příčin, proč jsou některé ukazatele zdraví v daném místě lepší či horší**
- **nezbytné navázat na analýzu hledáním a přijímáním potřebných opatření, analýza je podkladem pro strategické dokumenty a ZP**

Analýzy zdravotního stavu

Základní „stavební kámen“ / podklad pro:

- **jednání pracovních skupin Zdravého města**
- **tvorbu a realizaci Zdravotního plánu**
- **strategické a komunitní plánování**
- **stanovení priorit na další období**
- **grantovou politiku a podporu programů zdraví**
- **úspěšný místní rozvoj a kvalitu života obyvatel...**

Důležitý komunikační nástroj (i pro politiky)...

Z výsledků analýzy zdraví lze využít mnoho argumentů...

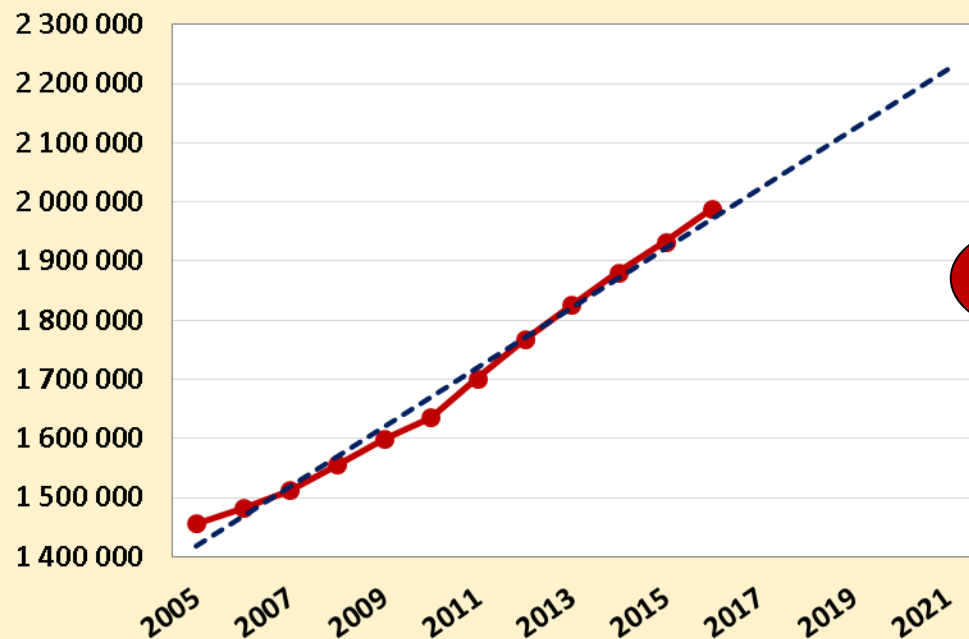
Město (obec) se významně podílí na vytváření podmínek pro zdraví a kvalitu života svých občanů.

Zdraví (veřejné) obyvatel lze měřit pomocí tzv. ukazatelů zdravotního stavu

- **demografické údaje** (ty, které ovlivňují zdraví)
 - **ukazatele úmrtnosti**
 - **ukazatele nemocnosti** (výskyt nemocí, úrazů...)
 - **ev. další data související se zdravím...**
-
- **údaje absolutní**
 - **údaje relativní – incidence, prevalence**
 - **údaje věkově standardizované (relativní)**

Počet obyvatel starších 65 let v ČR a v Praze

ČR

Za 12 let přibýlo 533 tisíc občanů starších 65 let (o 37 %).

Tvoří již pětinu z celkové populace.

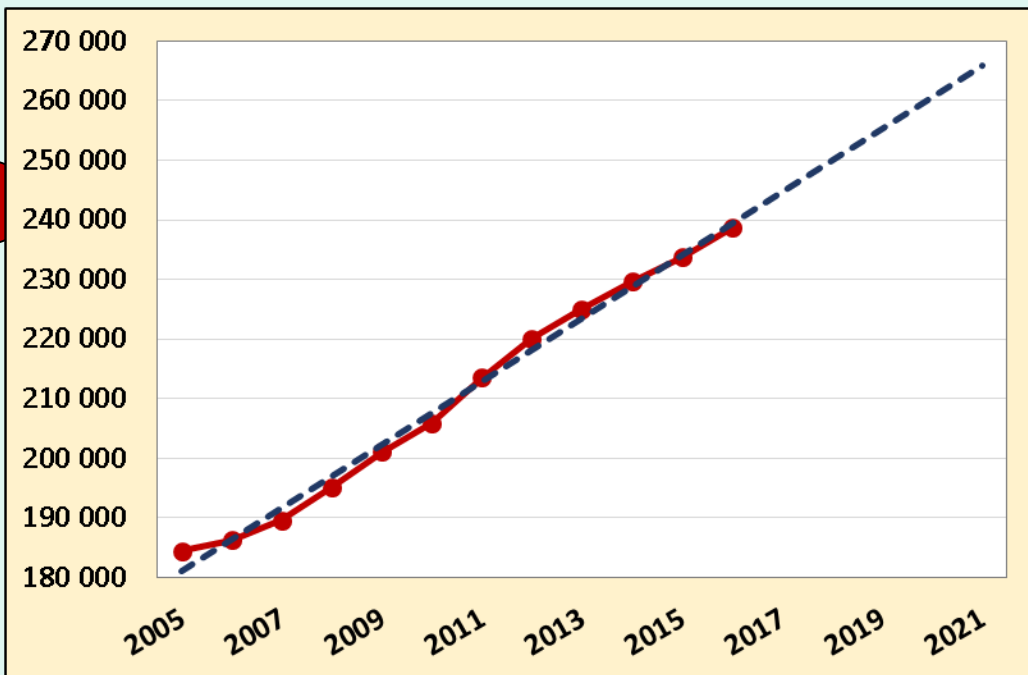
Za 5 let lze očekávat nárůst o dalších cca 250 tisíc občanů starších 65 let.

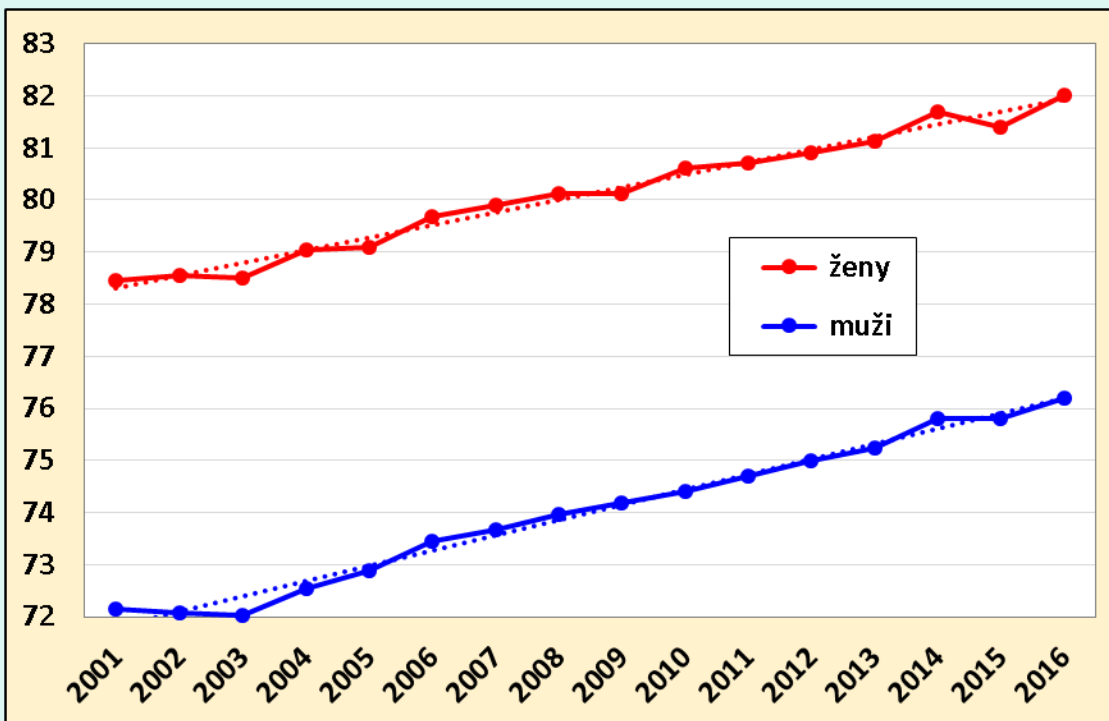
PRAHA

Za 12 let přibýlo 54 tisíc občanů starších 65 let (o 30 %).

Tvoří již 19 % populace.

Za 5 let lze očekávat nárůst o dalších cca 24 tisíc občanů starších 65 let.

**Střední délka
života
při narození
v ČR**

**Důležitá pro kvalitu života je
délka života, kterou prožijeme ve zdraví a naopak v nemoci.**

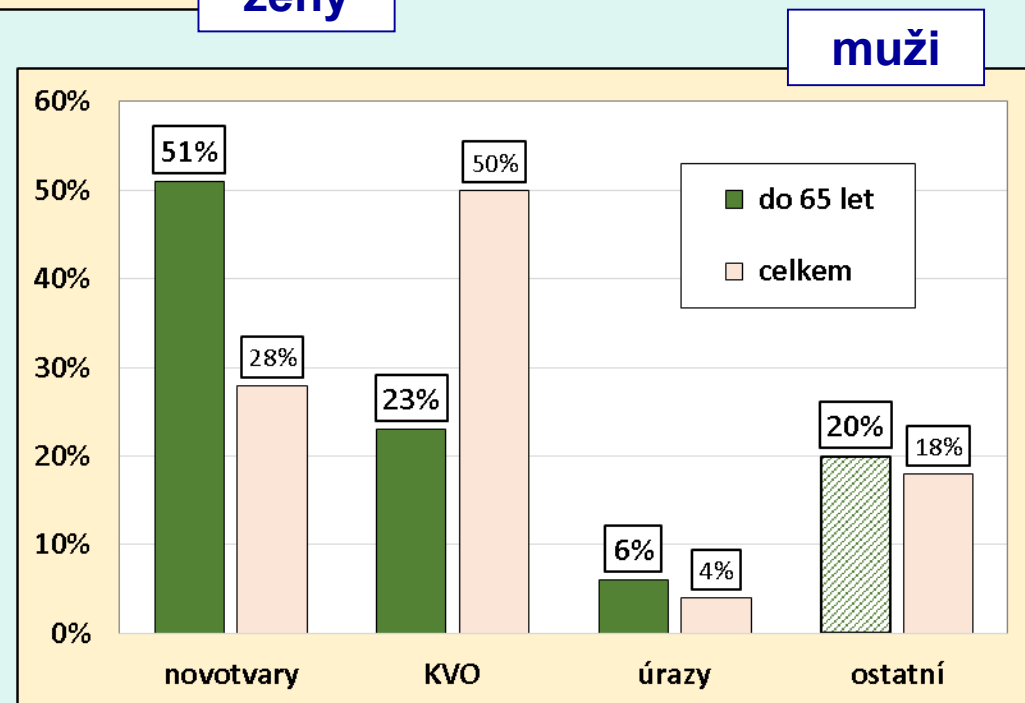
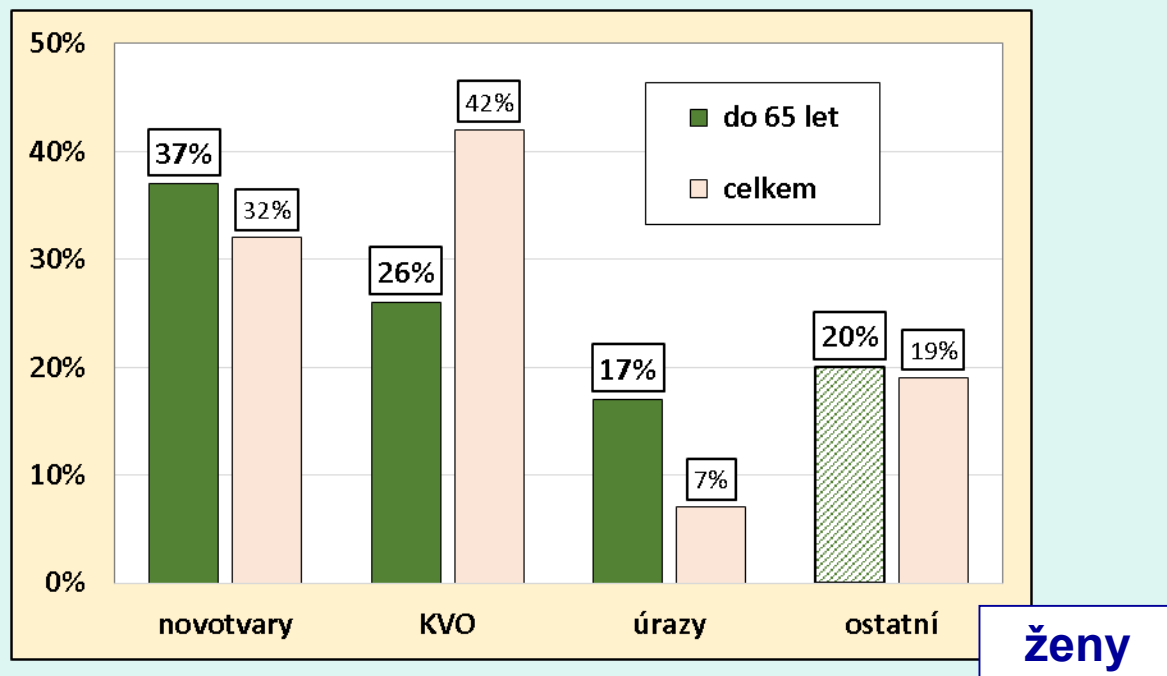
Očekávaná délka života ve zdraví je v ČR u mužů 62,4 let a u žen 63,7 let.

(dle Evropské komise DG Health and Food Safety)

**Znamená to, že muži prožijí v nemoci v průměru 15 let života
a ženy dokonce 18 let života.**

(se všemi dopady do kvality života, zdravotnictví, sociální sféry a ekonomiky)

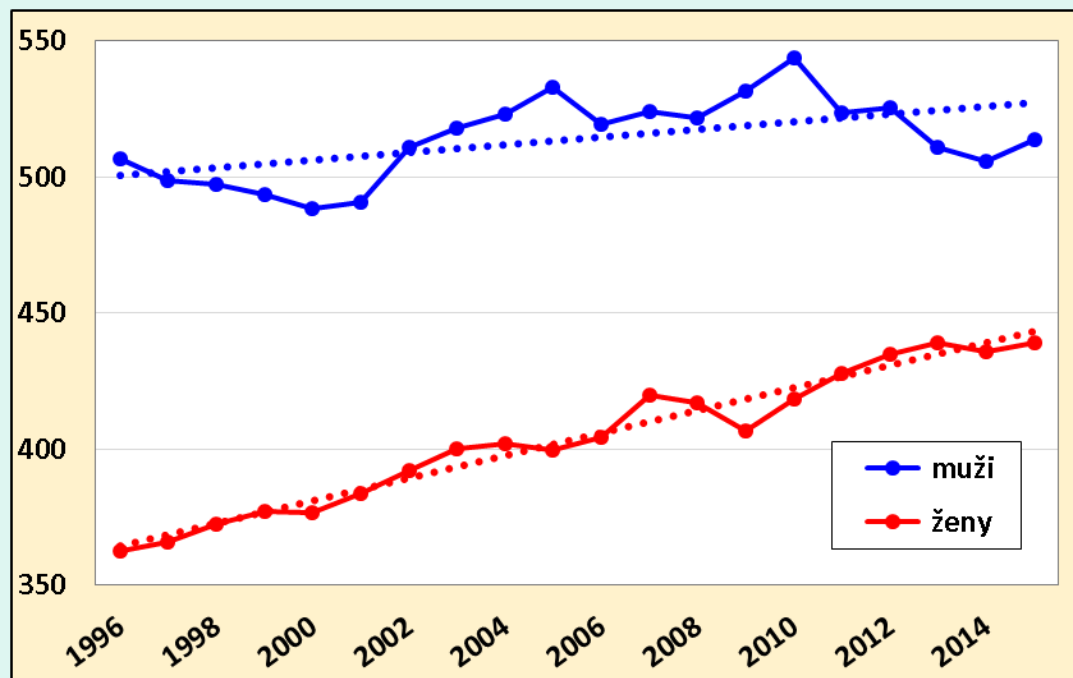
Předčasná úmrtnost (do 65. roku věku) v ČR

**Lidé „předčasně“ umírají
nejvíce na zhoubné nádory,
ženy: každá druhá!**

**U mužů je velký nárůst podílu
úmrtí na úrazy a poranění.**

Mužů předčasně umírá dvojnásobně víc než žen (67 % - 32 %).

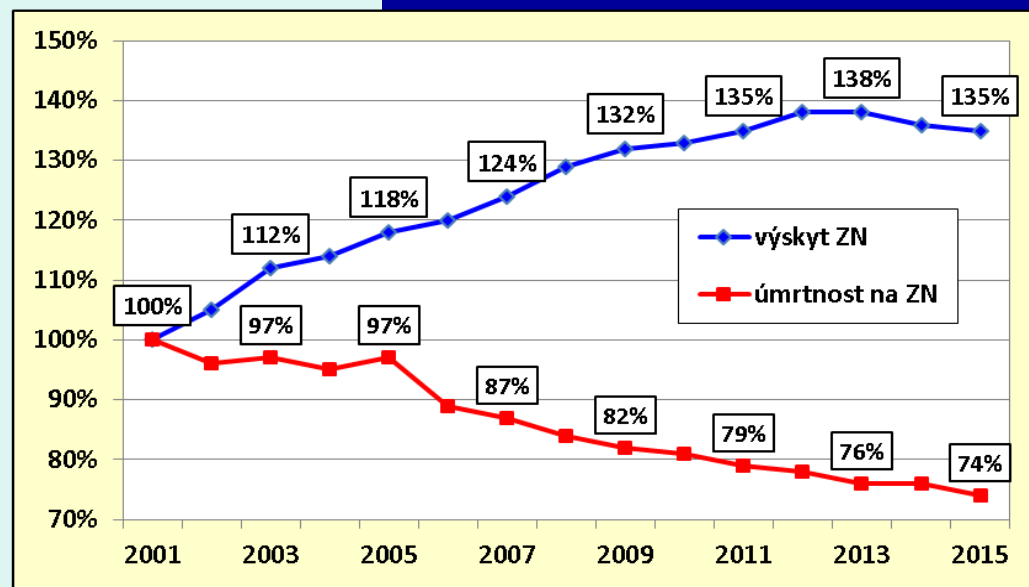
**Incidence (výskyt)
zhoubných nádorů**
(bez dg C44) **v ČR**

**Výskyt ZN a úmrtnost
na ně v % v ČR**

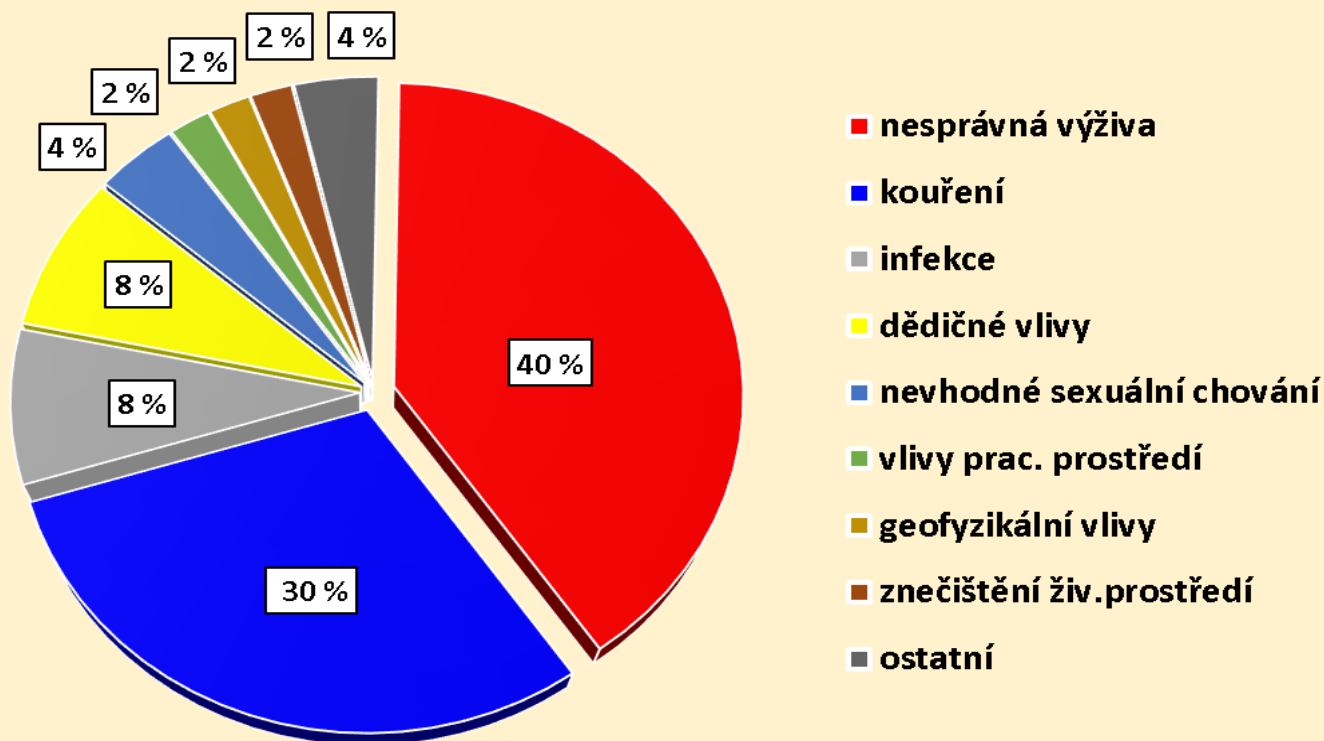
Incidence zhoubných nádorů
trvale narůstá,
u mužů je vyšší než u žen.

Úmrtnost na zhoubné nádory
trvale klesá.

ZN jsou nejčastější příčinou
tzv. předčasných úmrtí.

Rizikové faktory vzniku zhoubných nádorů

Nesprávná výživa a kouření jsou považovány i za nejrizikovější faktory onemocnění srdce a cév, vč. cukrovky 2. typu a hypertenze.

**Proč by měl komunální politik
využívat téma zdraví,
a proč by měl prosazovat
prevenci nemocí
v prioritách politiky města?**

**Proč jsou primární prevence a podpora zdraví
(i pro město, jeho obyvatele a politiky)
důležité?**

Protože:

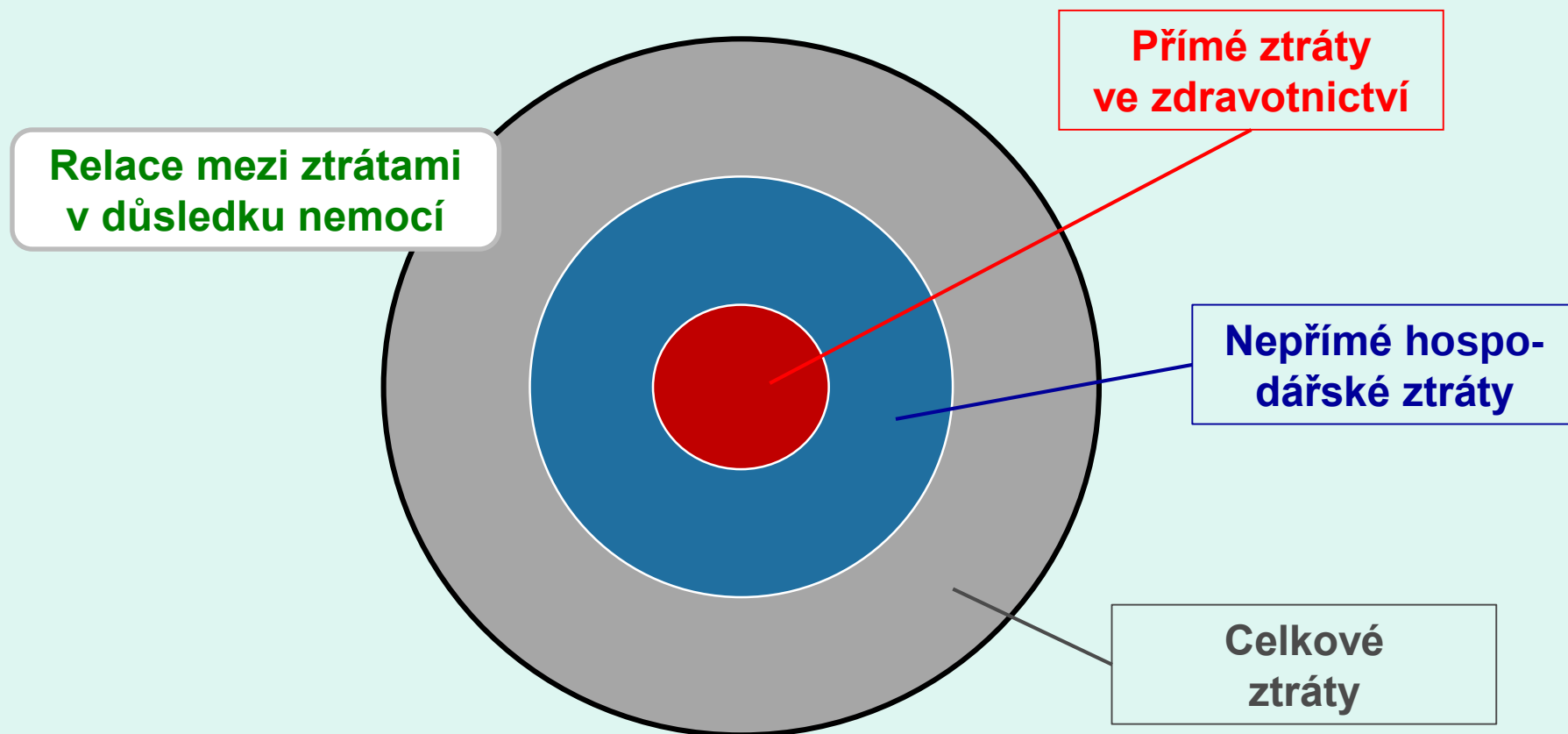
**ZDRAVÍ nevzniká v nemocnicích,
tam se pouze napravuje, ale vzniká v rodinách,
ve školách, na pracovištích, v prostředí města,
prostě tam, kde žijeme, pracujeme,
odpočíváme, stárneme...**

**ZDRAVÍ je základní součástí a současně
i komplexním ukazatelem kvality života obyvatel města.**

**Z POLITICKÉHO POHLEDU se jedná o
VÝZNAMNOU PRIORITU ÚSPĚŠNÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE.**

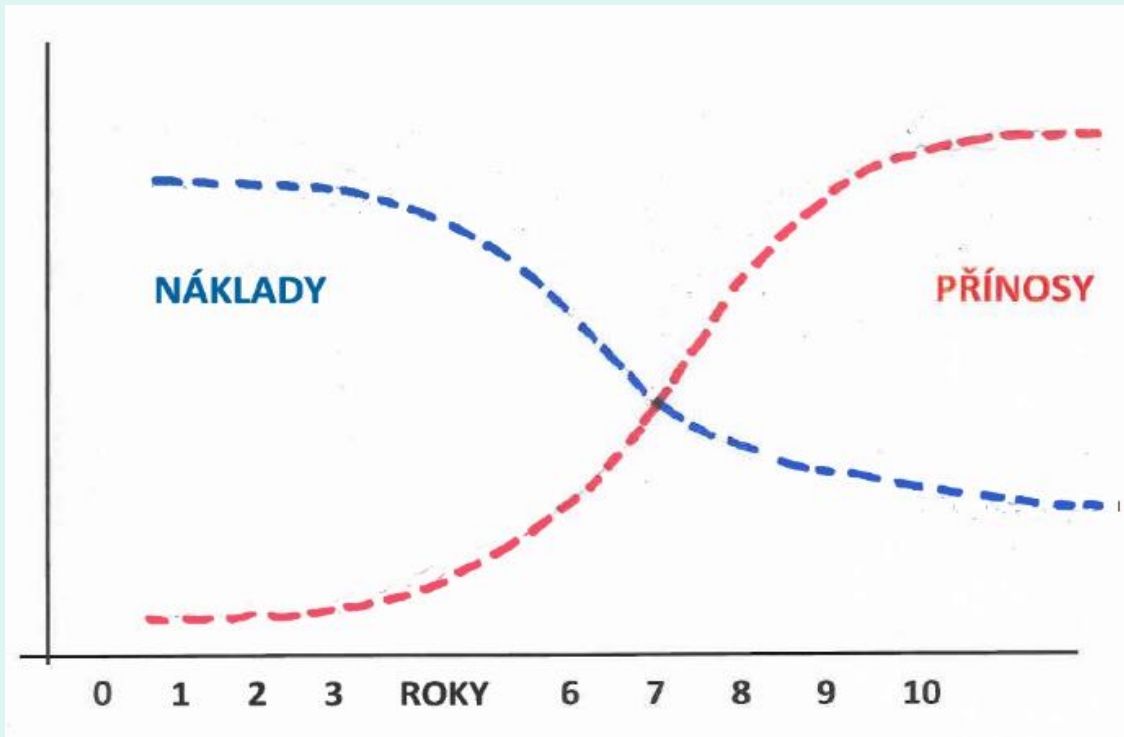
- **Možnosti dostupné zdravotnické péče** a nových technologií se do značné míry vyčerpávají a nepřináší očekávaný efekt v pozitivním ovlivnění zdraví obyvatelstva (viz prodlužující se délka života v nemoci).
- K tomu přistupuje **rychle se měnící životní styl**, který přináší řadu negativních zdravotních důsledků: narůstá podíl obézních, nedostatečná je pohybová aktivita, roste průměrná hodnota krevního tlaku v populaci, nedaří se redukovat podíl kuřáků, stále vysoká je spotřeba alkoholu a stresová zátěž...
- S tím v návaznosti **narůstá počet závažných neinfekčních onemocnění**, zejména diabetu II. typu, hypertenze, nádorových, kardiovaskulárních, psychických a pohybových nemocí.
- **Efektivním řešením této situace je prevence (především primární) nemocí, ochrana a podpora zdraví...**

Ekonomický pohled = argument o důležitosti prevence

Nepřímé ztráty mohou být až trojnásobkem zdravotnických ztrát.

Dynamika nákladů a přínosů primární prevence nemocí aneb proč je prevence důležitá

Cost benefit primární prevence bývá uváděn v poměru 1:4 – 1:10.

Hodnocení efektivity nákladů na zlepšení zdraví a preventivní programy se musí opírat o celkové ekonomické (hospodářské) přínosy / ztráty, nejen o zdravotnické přínosy / ztráty.

Prevence a podpora zdraví ve městech

- Nastavení priorit
- Dotační politika
- Programy, projekty
- Opatření, stavby
- Aktivita, osvěta
- ...

Cílové skupiny

- Senioři
- Děti a mládež
- Obézní
- Učitelé
- Rodiče
- ...

Rizikové faktory

- Nesprávná výživa
- Obezita, inaktivita
- Kouření
- Sex. chování
- Stárnutí populace
- ...

Zlepšení zdraví, kvality života a snížení RF

- Nádory
- KVO
- DM
- Úrazy
- Zlepšení ŽP
- ...

Zdraví, prevence nemocí

MOŽNOSTI MĚST = KOMUNÁLNÍCH POLITIKŮ

Základem musí být znalost zdravotního stavu obyvatel, stanovení priorit (např. 4 - 7) a jejich přijetí v závazném dokumentu (ZP) zastupitelstvem.

Primární prevence, podpora zdraví a zdravého životního stylu – př.:

- ❖ **Dotační program(y):** základ pro podporu realizace projektů
- ❖ **Projekty realizované městem:** cyklostezky, otevření hřišť pro veřejnost...
- ❖ **Projekty podporované městem:** př. pro seniory, volnočasové aktivity...
- ❖ **Osvětové kampaně:** př. Dny zdraví, Světlo pro AIDS, Týden mobility...
- ❖ **Veřejná fóra:** možnost diskuze s veřejností, úprava priorit...
- ❖ **Podpora či realizace analýz:** př. životního stylu mládeže, bezbariérovosti...

Mobilizace a spolupráce partnerů: školy, Policie, SZÚ, KHS, NNO...

Závěrem...

Vedení měst, obcí a regionů se ne vždy daří využívat komunikační potenciál, který v sobě téma zdraví a zdravotního stavu nese.

Dobrý zdravotní stav občanů a jeho podpora je přínosem pro celé město i pro politiky.

Dobré zdraví je nesmírně důležité pro ekonomický a sociální rozvoj a má zásadní význam jak pro život každého jednotlivce, tak i pro rodiny a všechny komunity.

Zdravý občan žijící kvalitní život bez nemocí = spokojený občan.

Děkuji za pozornost

MUDr. Stanislav Wasserbauer

Státní zdravotní ústav, pracoviště Jihlava

Zdravá Vysočina, z.s.

stanislav.wasserbauer@szu.cz